

de Kor

AUGUSTUS 1952 No.8

Redactie : Bob Entrop Zeezwaluwstraat 201/203 Scheveningen. Tel 554210

??

Het is bijna middernacht. De schrijfmachine staat met de stencil van deze pagina geladen. Het is de laatste van de 6. Dan is deze Kor ook weer vol en kan zij zee kiezen.

De kop is getypt, nu nog het zgn Hoofdartikel, dat nu eenmaal een zee-aquaristisch-beschouwend karakter moet dragen. Een artikel waar iets in gezegd dient te worden. Welk onderwerp zal ik nu aansnijden? Eigenlijk zijn er veel te veel onderwerpen, die waard zijn eens belicht te worden. Je zou kunnen schrijven over het congres op... stop!! In de Juli-Kor had je gezegd er geen woord meer over te zullen reppen. Dus nu je vangarm strak houden. Je zou ook kunnen schrijven over de Activiteit van en in B.M. Dit onderwerp vraagt minstens 6 pagina's, want daarover ben je niet gauw uitgepraat. Je zou een loftuitingen-symphonie moeten componeren op al die harde werkers in de lande, die de zee-aquatiek krachtig helpen aanpakken. Maar dan ben je ook gedwongen, om hen die het nog zo'n beetje lauw lauw doen, een flinke zet in de goede richting te geven. Dan moet je verder vertellen dat het Bestuur grootse plannen zit uit te broeden voor een nieuwe Activiteits-campagne naar buiten toe. Nu ja, hoe het ook zij, een geschikt onderwerp zit je niet glad deze keer. Je steekt een sigaret op en hoopt al starende in de blauwe rookkringels rond je bureaulamp, een ingeving te krijgen. Wat is rook toch een eigenaardig iets. Er doemen beelden uit op. Een zaal vol mensen, die druk met elkaar redeneren... een spreker betreedt het spreekgestoelte... en juist als je eens geïnteresseerd naar hem wil gaan luisteren, is je sigaret tot peukje geworden en waarschuwt een nijldige vuurpunt, dat het tijd is om tot de werkelijkheid terug te komen en het congres het congres te laten.

Daar glijdt je blik smachtend over je schrijftafel en monstert al die bizarre dingen, die er eigenlijk niet op thuis horen. Naast de telefoon liggen in een prozaische Gevaert fotopapierdoos een stel mooie dubletten van de Noordkromp en de Wijde Mantel, geflankeerd door het archiefje met aquariumwaarnemingen. Verder zie je buisjes met "sterk water" waarin kleine zeebeesten op glasplaatjes. Geheimzinnige etiketten met grote Latijnse namen en data completeren deze verzamelingstukken. Op de boekenplanken rijen zich de zeeboeken aaneen, boeken waarin veel wijsheid besloten ligt. Oh er staat en ligt nog veel meer. Daar heb je een lange kaarten bak, waarin in alle Nederlandse zoutkoppen op naam opgeborgen staan, met broederlijk er naast een zoutkop van origine in de vorm van een spinkrab met een hele speldendoos tussen zijn poten om ze in de juiste vorm te houden. Inderdaad is dit geen normale schrijftafel; niet ingericht volgens "voorschriftelijke normen". Maar hoe het ook zij: ik voel mij best aan zo'n tafel waar "een tikkeltje zeegeur" hangt, al noemt een leek zo iets een vieze stank. Je komt er zo echt door in een zeestijl, wat altijd goed is als je over je hoofdartikel zit te piekeren.

Bob Entrop

We kennen allemaal de Heremietkreeft (*Pagurus bernhardus*) als een aardige en kleurige verschijning in onze zee-aquaria. Het is een dier, dat voor de oningewijde altijd aanleiding is tot het stellen van vragen als: hoe komt hij aan dat huisje "en" heeft hij een ongeluk gehad aan zijn poten, omdat de ene groter is dan de ander?"

Wij als zee-aquarianers zullen deze simpele vragen zeker weten te beantwoorden. Het zijn geen problemen meer. Anders wordt het wanneer de Heremietkreeft zich in het aquarium uitzonderlijk vreemd gaat gedragen, rare capriolen uit gaat halen, waarvoor wij nu niet zo direct een oplossing bij de hand hebben.

In de laatste tijd bereiken mij verschillende brieven, waarin B.M.-ers verslag geven van de handel en wandel van hun Kluizenaarskreeften. En kijk dan worden vaak parallel-waarnemingen gedaan, die de moeite van het lezen en het bestuderen ten volle waard zijn.

Zo schreef de heer T. Tak in Gouda mij:

Ik had weer verschillende zeedieren aangekregen en daaronder bevonden zich ook 2 Heremietkreeften. In het begin ging alles goed. Het voer dat ik toe-diende werd met smaak verorberd. Een maand na aankomst ongeveer weigerde er één voedsel tot zich te nemen. Als ik met het voer voor zijn bek kwam, werd het weggestoten. Ik liet dat maar zo, maar nu komt het typische van het geval. Nadat de hongerstaking een week had geduurd en ik 's avonds weer bij mijn bakje zat te kijken, trok hij plotseling zijn grootste schaarpoet uit het lichaam. Ik dacht dat dit wel meer gebeurde en meende dat deze wel weer aan zou groeien. Daarvoor kreeg hij zeker niet de tijd, want de volgende dag was hij uit het land der levenden.

Maar niet getreurd: ik had er nog één. Die at ook prima. Een maand later zag ik hem van woning verwisselen. Dat gaf allemaal niets, maar op zekeren dag verliet hij geheel het huisje en leefde zo een week zonder schelp.

Het was nu net of de schelp te zwaar voor hem was om deze de gehele dag mee te slepen. Hij volgde echter het voorbeeld van zijn collega en trok ook de grootste schaarpoet uit. Ook hij was de volgende dag dood. Ik vond het een vreemd geval. Dit was mijn bevinding omtrent de Heremietkreeft. Is dit soms een brokje copy voor de Kor?"

Tot zover de heer Tak met zijn Heremietbelevissen. Dat het inderdaad copy voor de Kor was blijkt nu wel, nog meer zelfs dan dat. Al die beesten met tien poten (Decapoda) hebben mijn volle belangstelling en ik neem aan, dat zij die ook hebben van vele andere B.M.-ers. Daarom zijn zulke waarnemingen van veel waarde, want de heer Tak vraagt natuurlijk "Wat kan van deze handelwijze de oorzaak zijn?" Hierop een antwoord te geven is niet zo eenvoudig al duidt het naar mijn idee op een zelfverminking of autotomie. Alleen is met dit mooie woord nog geen oplossing gegeven voor dit verschijnsel. Wel geeft het aanleiding tot het volgende.

Door middel van de medewerking van alle leden van B.M. zouden wij een serie gegevens kunnen verzamelen over de gedragslijn van de Heremiet in het zee-aquarium. Uit de antwoorden zal dan blijken of deze waarneming een op zichzelf staand feit is, of dat het vaker voorkomt. Indien meerdere gegevens ons ten dienste staan kan natuurlijk even makkelijker (misschien!) een oplossing gevonden worden voor dit vreemde gedrag en zou ook niet uitgesloten zijn een middel aan de hand te doen om langer plezier van de Heremiet in de bak te beleven. Aan de hand van een kleine enquetelijst-speciaal voor

de Heremiet samengesteld-zal ik dus bij U aankloppen om gegevens.
Zo spoedig mogelijk zal deze enquetelijst samengesteld worden en aan U verzonden.

Meerdere leden gaven reeds spontaan hun bevindingen en daarom heb ik goede hoop op een krachtige medewerking.

Vooruitlopende op dit vragenlijstje zou ik graag het volgende-voor wat de enquetelijsten in het algemeen betreft-willen opmerken. Ik kan mij voorstellen dat U misschien momenteel helemaal geen heremietkreeften in Uw aquaria heeft rondkruipen en dat U zich niets meer van Uw waarnemingen van vroeger kunt herinneren. (Jammer tussen twee haakjes dat U die kostbare gegevens

toen niet in een aantekencabier hebt vastgelegd!) Dit alles geeft niets. Beter geen gegevens dan gefantaseerde gegevens, waarvan de juiste toedracht U niet meer helder voor de geest staat. Hoe het ook zij: **STUUR DAN TOCH UW ENQUETELIJST WEER TERUG MET DE BEMERKING: HELAAS MIJ NIETS VAN BEKEND.**

Wij weten dan in ieder geval dat ieder lid zich even de moeite heeft gegeven voor het slagen van een enquête, die toch immers in ons aller belang op touw werd gezet?

Natuurlijk hebben we liever de enquetelijsten terug stampvol met gegevens, want daarvan moet het nu eenmaal komen. U zult het mij niet kwalijk nemen dat ik hiervoor in de Kor een kleine plaatsruimte heb gepakt. Het is nu eenmaal nodig, om de laksheid en de tegenzin voor het invullen van formulieren met een extra opwekking uit de weg te ruimen. Een enquetelijst is in Uw eigen belang en U kunt toch altijd beter een enquetelijst in moeten vullen dan een aangiftebiljet voor de inkomstenbelasting!

EEN BEETJE MEER ACTIVITEIT, BRENGT ONS UIT VEEL NARICHEID.

Bob Entrop

VOEDERAPPARATUUR

Het is misschien wel een beetje groot woord voor het simpele instrumentje, dat door ons lid de heer Förster in Nijmegen gebruikt wordt voor het voederen van zijn dieren. In al zijn simpelheid echter toch wel de moeite waard om het even onder de aandacht van de leden te brengen.

De heer Förster schrijft: Tubifex drijft op het water. Daarom liet ik een lange houten pincet maken, waarmee ik de tubifex voor de vissen bracht. Later nam ik een glazen buis van ongeveer 40 cm lengte, waaraan ik een gum-mislang schoof. Voorin de buis deed ik wat tubifex, bracht de buis in het water voor een vis en blies door de slang de tubifex er uit. Gaat prima. Ook de anemonen en de zee-appeltjes voor ik op deze manier. Met de houten pincet lukte dit niet, daar de stukjes vis aan de pincet bleven kleven. Ik kan nu een stukje vis precies in de anemonen blazen. Ik krijg nu het voor juist op de plaatsen waar ik het hebben wil.

Wij danken de heer Förster voor deze praktische tip, die hiermede het gebruik van het oude bekende blaasroer letterlijk weer nieuw leven inblaast. Vast en zeker schuilen er nog veel meer van zulke praktische lieden onder onze leden. Laten zij ons hun uitvindinkjes eens schrijven. Zo'n handigheidjes-rubriek in de Kor gaat er altijd in!

Weet U waar zulke praktische tips als de bovenstaande ook ter sprake komen? U kunt het haast wel raden: Natuurlijk op de praatmorgen van ons Internationaal Congres op 24 Augustus a.s. in Scheveningen. Kom, luister en vertel.

VAN EEN DOODGEWAANDE FLUWELLEN ZWEMKRAB EN ANDER KRABBEN GEDOE

7 Juni j.l. bemachtigde ik, tijdens een vis-excursie voor de Kust van Scheveningen een mooi exemplaar Fluwelen Zwemkrab (*Portunus puber*), die van ongeveer 7 vadem diepte naar boven werd gebracht.

Het was een vrouwtje, dat een groot pakket paars-rode eieren onder haar achterlijfsschild meedroeg. Na een voorspoedig transport belandde zij in een bak, waar zij meteen in de groenwieren dekking zocht om zich dadelijk in te graven. Kieskeurig op het eten was zij niet: vis en mosselvlees werd gretig verorberd. Wel is zij erg vinnig. Tracht haar niet op de tast met de hand te grijpen, want de scharen zijn niet mals.

Opmerkelijk is, dat zij bij dreigend gevaar (mensenhand bv.) het rugschild loodrecht t.o.v. de bodem plaatst en de scharen, gereed voor het toeknijpen uitspreidt. Het heeft iets weg van opzitten en pootjes geven, alleen is zij wat onstuimig bij de handdruk.

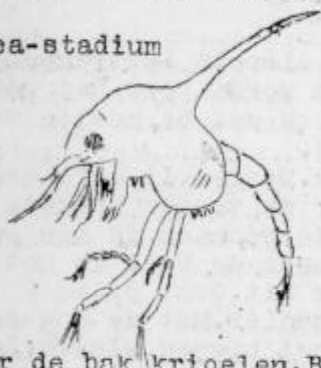
Ik kan mij nog goed herinneren, hoe wij jaren geleden bij de bezoeken aan de visafslag-en dan speciaal bij de puf-aanvoer-regelmatig Fluwelen Zwemkrabben in handen kregen. Meestal waren zij dood, gelijk het meeste materiaal dat als puf werd aangevoerd, maar dan altijd nog heel mooi om er droge preparaten van te maken.

De laatste jaren is de Fluwelen Zwemkrab echter-vooral bij de aanvoer te Scheveningen, waar ik over kan oordelen- een zeldzame verschijning geworden. Ook in het Zoologisch Station te Den Helder heeft men volgens de heer Kristensen een zeldzamer worden geconstateerd.

Daarom was ik-als minnaar van al wat scharen heeft-erg blij met de vangst van 7 Juni.

Ongeveer 14 dagen later was het eierenpakket plotseling zo goed als verdwenen en bevolkten ontelbare larfjes in het Zoea-stadium het kleine bakje. Het Zoea-stadium is één van de stadia, die een krabbenlarfje doorloopt tijdens de ontwikkeling van ei tot normale krab.

Zoea-stadium

Direct werden de larven over verschillende bakjes verdeeld, in de hoop enkele nakomelingen te kunnen redden. Enkele dagen later was er helaas niet één meer te bekennen. Voedselgebrek zal mogelijk de oorzaak van de ondergang geweest zijn. Wanneer iets dergelijks als een krabben-massa-geboorte plaats vindt, zou het mijns inziens wenselijk zijn direct een flinke hoeveelheid levend plankton aan de bak toe te voegen (Planktonnet!) De jonge larfjes zouden zich daaraan te goed kunnen doen, hopelijk als kool gedijen en na nog enkele vervellingen als miniatuur Fluweeltjes

door de bak krioelen. Bij mij kwam het helaas niet zo ver.

Rond 1 Juli gingen we verhuizen en de Fluwelen Zwemkrab verhuisde mee; moest zich met een grote transportbus (van binnen gemastiekt) als imitatie zee tevreden stellen en maakte door al dat verhuizingsgedoe een zeer ongunstige tijd door. Zo ongunstig zelfs, dat ik haar maar op het droge haalde en voor een nette prepareer-begraafenis zou gaan zorgen. Ongeveer een dag heeft zij geheel droog in een kast gelegen, kennelijk dood!

Toen ik aan een bezoekend B.M.lid-met een traan in mijn oog-de overledene toonde, was ik zeer verwonderd een paar poten flauwtjes te zien bewegen. Op nieuw goede hoop! De bus weer in, stevig doorluchten en....nu, eind Juli leeft zij nog. In die tussen tijd is zij nog enkele keren uit de bak ontsnapt-zeker om het nieuwe huis te inspecteren-, maar nog steeds leeft zij. En hoe: weer even vinnig en vraatzuchtig als voorheen.

De Fluwelen Zwemkrab laat zich direct van de gewone zwemkrab (*Portunus holzatus*) onderscheiden. De Fluwelen Zwemkrab is sterk behaard, vooral het rugschild. De kleur is bruinrood, terwijl de brede schoepen van de zwempoten gesierd worden door viol et-blauwe en gele strepen. Verder bezit de Fluwelen Zwemkrab tussen de ogen een gevorkt uitsteeksel, met aan weerszijden daarvan 4 scherpe tandjes. De gewone zwemkrab heeft 3 stompe uitsteeksel tusschen de ogen.

25 Juli j.l. 's Morgens om 5 uur opgestaan (valt niet mee voor een nachtdier!) want de vloot komt vroeg binnen. Hoop gevestigd op aanvoer van puf. Pech!! Nieuwe bepaling: Het aanvoeren van puf in welke vorm is verboden. Daar sta je met je transportbus, maar toch niet gewanhoopt. Er is een natuur historisch spreekwoord dat zegt: "Geen tochtje zonder vruchtje" en ook dit keer was het geluk weer eens met mij. Ik stapte aan boord van één der botters met de bedoeling een opgevist stuk vliegtuigaluminium aan een onderzoek te onderwerpen. Juist was men bezig het dek aan te zwabberen. Enkele zeesterren en krabben waren bij het te drogen hangen van de netten er uit gevallen en kwamen nu voor de bezem met nog wat verdere ondefinieerbare smurrie. Wie beschrijft echter de leuke vondst om tussen dit aanveegsel tientallen Porceleinkrabbetjes (*Porcellana longicornis*) waaronder nog enkele levende exemplaren-aan te treffen. Op verzoek stopte men even met verder vegen, ja zelfs interesseerde de schipper zich ook voor deze vondst en weldra kropen schipper en ondergetekende op hun knieën over het botterdek om uit alle hoeken en gaten nog pufrestjes te voorschijn te halen en daaruit de "longicornis" te verzamelen. Het waren alle vrouwtjes en veel ervan droegen een "schattig" eierenpakketje van vuurrode eitjes. Het rugschild is bijna cirkelrond en kan bij volwassen exemplaren 1 cm worden. De meest fantastische kleurtjes hebben deze liliputters, waarvan de ene schaar aanzienlijk groter is dan de andere. Soms is het de linker, dan weer de rechter, die het in grootte wint. Het zijn bewoners van ons kustgebied, waar zij verscholen tussen allerlei rommel leven. De schipper vertelde, dat zij vaak grote zandkluiten opvissen, die, wanneer zij aan dek uiteen vallen, honderde porceleinkrabbetjes blijken te herbergen. Tot op 70 meter diepte werd het krabbetje gevonden. Op het strand kunnen wij ze vinden in wulkennesten, kurkenbossen, manden, kortom dus op substraten, die weer een behoorlijke schuilmogelijkheid opleveren. Ook in de looppoten is een kenmerk te ontdekken. Het vijfde paar looppoten dus het paar dat het dichtst bij het achterlijfsschild zit, is veel korter en smaller dan de overigen en heeft bovendien kleine scharen.

Maar we zitten nog aan dek en juist zegt de schipper: "Kijk, hier is nog weer een andere soort" Een blik op zijn vondst is voldoende om Galathea te herkennen. Ja het dier heeft geen Hollandse naam, maar is het geen pracht naam? Het zou een meisjesnaam kunnen zijn uit de tijd van de Camera Obscura. Een fijne vondst, die de schipper daar doet, maar wat is het lastig om U lezers nu even duidelijk te maken, wat het voor een dier is. Op blz. 122 van De-capoda van Dr. L.B. Holthuis (Fauna van Nederland) kunt U zijn portret en beschrijving vinden. Hij lijkt heel veel op een miniatuur kreeft, in grote lijnen dan tenminste. Met de Augustinuskrab, de Heremietkrab en de Porceleinkraben behoort Galathea tot de Anomura. Ook bij Galathea is het vijfde paar poten smaller en korter dan de overigen. Er zijn twee soorten nl. Galathea intermedia en G. squamifera. De eerste soort werd buitgemaakt. Zij kunnen 6 cm lang worden. De gevangen exemplaren waren ongeveer 2 cm. Ik schrijf exemplaren, want bij onze dekspeurtocht werden nog enkele exemplaren gevonden. Zij leven op diepten van 8-100 meter.

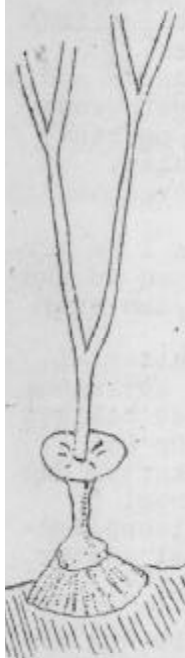
Volgens de Fauna zijn zij zelfs op diepten van 660 meter gevonden. Galathea leeft ook op een bodem, waarin zij gemakkelijk weg kunnen schuilen. Logisch dus dat de mogelijkheid bestond, dat Porcellana longicornis tegelijk met Galathea werd opgevist. Ook dit interessante dier kunnen we aantreffen in wulkennesten, alhoewel zeldzamer, terwijl het voorkomt in een gebied N.W. van Terschelling. Dit laatste klopt met de gegevens, die de schipper over zijn koers en visplaats mededeelde. Van beide vondsten zijn inmiddels mooie preparaten gemaakt, die de verzameling weer vergroot en de soortenkennis van de Haagse Werkgroep weer verrijkt hebben. Dit waren weer de laatste nieuwtjes uit mijn krabben-en kreeftenarchief. Tot een volgende vangst.

Bob Entrop

WIER OP HET STRAND

De Zuid-Westen en Westenwind van de laatste dagen hadden flinke wierbossen op het strandgegooid. Reden dus om weer eens te gaan speuren naar riemwiersoorten, waar vaak allerlei aardige mollusken, bryozoa etc. op kunnen zitten. Aangezien ik niet veel tijd had, werden misschien hoogstens een twintigtal wierhopen uiteengerafeld, maar het werk werd wel beloond. Een vijftal Patella vulgata-de Hoedschelp-die de houvast hadden gevormd voor de riemwiersoorten waren de oogst. Twee er ~~van~~ waren nog kersvers, maar toch reeds dood. Jammer, want anders hadden die een mooi plaatsje in de bak gekregen. De andere 3 exemplaren waren geheel leeg. Tussen de wiersoorten als kleine zee-eik, blaaswier, knotswier en riemwier, werd ook nog een mooie pluk vezelwier (Cystosira fibrosa) gevonden.

B.E.

ANJELIEREN CONTRA DAHLIA'S

Enige tijd geleden werd het onderwerp dahlia's aangeroerd in verband met ten gronde gaan en de mogelijke oorzaak van het geval. In aansluiting hierop herinner ik mij hoe de Utrechtse contactman de heer Beisterveld mij vertelde dat volgens zijn idee zijn prachtige dahlia's sneuvelden. Zij stonden vlak bij flinke grote anjelieren en nu leek het alsof de dahlia aan de kant, grenzende aan de anjelier, eenvoudig verbrandde.

Wij weten van deze materie nog verduiveld weinig, maar ik ga toch betwijfelen of anjelieren en dahlia's niet broederlijk of zusterlijk naast elkaar kunnen leven, want verleden week kreeg ik via vissers een stuk opgeviste steenkool ter grootte van een vuist bezet met een knaap van een anjelier en.....een pracht dahlia. Zo uit zee opgevist, dus kennelijk naast elkaar levend op zo'n klein steenkoleneiland. De dahlia is weer dood gegaan, maar hij had reeds kentekenen van beschadiging. Wanneer zij elkanders vrienden niet waren geweest, waren zij stellig uit elkaar gegaan. Dit was nu niet het geval, ja de beide voetschijven overlapt elkaar gedeeltelijk!! Zullen wij dus de oplossing van het doodgaan van dahlia's in de bak toch in een andere richting moeten zoeken? Wie vertelt er nog eens wat van zijn bevindingen met dahlia's? Hoe meer gegevens we met elkaar kunnen vergelijken hoe beter het is. Anemonen zijn mooie, maar vaak raadselachtige dieren. Het is vaak moeilijk uit te maken of het dier nog "fris" is of niet. Ogenschojnlijk soms prima in orde, kunnen zij in enkele dagen tot stinkende en onaesthetische gevallen vervallen.

B.E.